U.R.
223
15

HARP TARİHİ VESİKALARI DERGİSİ
Yıl :1966
Cilt :
Sayı :58
Not :

Gnk
Harp
D
eri:
mevi
RA
UR 223 DMBS 710001

Yıl : 15 Aralık 1966 Sayı : 58

Tarih yazmak yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

Eğrigöz istihkâm manevrasında Batı Cephesi K. ve diğer komutanlar

T. B. M. M.
Kitaplığı
Es No. 1971. 1
Demir U.R. 223
15

Gnkur. Basımevi
ANKARA
1966

Yazı işleri:

Gnkur. Bşk.
Harp Tarihi
Dairesi

Harp Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart, Haziran, Eylül, Aralık)

T.B.M.M
UR 223
DMBS: 710001
ANKARA
KÜTÜPHANESİ

Yıl : 15 Aralık 1966 Sayı : 58

Tarih yazmak yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana sadık kalmazsa, değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

Eğrigöz istihkâm manevrasında Batı Cephesi K. ve diğer komutanlar

İÇİNDEKİLER:

1. Fihrist.
Tarihî Vesikalar (1320-1339).

Gnkur. Basımevi
ANKARA
1966

FİHRİST

Vesikanın No.	Vesikanın Tarihi	ÖZETİ
1320	23/1/337	Çerkez Etem ve kardeşlerinin Yunanlılara katıldıklarına dair genelge.
1321	1/3/337	Türkiye Hükümetiyle Afganistan arasında Moskova'da imzalanan İttifak Anlaşmasının benzeri.
1322	16/4/337	Mustafa Kemal Paşaya Gazilik ve Müşirlik verilmesine dair İsmet ve Fevzi Paşalar arasındaki yazışma.
1323	7/8/337	Tekalif-i Milliye Komisyonlarınca yiyecek stokları yapılmasına dair Başkomutanlık emri.
1324	7/8/337	Tekalif-i Milliye Komisyonlarınca yapılan stokların mecburî taşıma usuliyle cephelere gönderilmesine dair Başkomutanlık emri.
1325	14/9/337	Mustafa Kemal Paşaya Müşirlik ve Gazilik tevcihi için Büyük Millet Meclisine çekilen telgraf.
1326	17/10/337	Ordu büyük kısmının güneye aktarılmasına ve bu sırada meydana gelmesi muhtemel olaylara dair Garp Cephesi Komutanının gizli emri.
1327	17/10/337	Düşmanın son durumu, 17 nci ve 23 ncü Tümenlerin intikallerine dair Cephe Emri.
1328	26/10/337	Gölpazarı ve Mihalgazi bölgelerinde birçok yaşlıların kahramanca savunmalarına dair rapor.
1329	27/10/337	İngilizlerin Süleymaniye ve Kerkük bölgelerindeki durumlarına dair istihbarat raporu.
1330	28/10/337	Başkomutanlık sıfat ve selâhiyetlerinin 5 kasımda son bulacağına dair Mustafa Kemal Paşanın yazıları sureti.
1331	1/11/337	Mustafa Kemal Paşanın Başkomutanlık müddetinin üç ay daha uzatıldığına dair yazı
1332	3/11/337	Muhtelif bölgelerde düşman hareketlerine dair harp raporu.
1333	14/11/337	Batı Cephesi savaş bölgelerinde düşman faaliyetlerine dair harp raporu.
1334	18/11/337	Batı Cephesindeki birliklerin iki ordu halinde tertip edildiğine dair Başkomutanlık emri.

FİHRİST

No.	Vesikanın Tarihi	ÖZETİ
1335	28/11/337	Muhtelif bölgelerde düşman faaliyetlerine dair Genelkurmay Başkanlığının harp raporu.
1336	30/11/337	2 nci Orduyu teşkil eden birliklere orduların ara hatlarını açıklayan Batı Cephesi Komutanlığının emri.
1337	13/12/337	Eskişehir, Afyon ve Çal bölgelerinde düşman hareketlerine dair harp raporu.
1338	7/2/338	Samsun, Çorum ve Yahşihan arasında Ruslar tarafından yapılacak dekovil hattına dair yazı.
1339	26/11/338	Dışişleri Bakanlığına atanması sebebiyle Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşanın Orduya ayrılış yazıları.

—o—

Vesika No. 1320

Eskişehir-Garp Cephesi Karargâhı
23/1/37

TAMİM

Açık Telgraf

Dinini ve milliyetini Yunanlılara teslim etmiş olan asi Etem çeteleri şimdiye kadar icra olunan harekat ile ve kuvayi milliye mücahidininin gayz ve nefretleri neticesinde kâmilen ortadan kaldırılmışlardır.

Usatın en son bakayası 22 kânunusani 37 de Gördes garbinde Kayacık istikametinde takip edilmiş ve usat Sındırgı, Akhisar, Marmara istikametlerinde dağılmışlardır.

Perakendelerin küçük müfrezelerle takiplerine devam olunuyor. Dağılmazdan evvel Etem, avenesine artık beraber kalamayacaklarını ve Yunana veya orduya teslim olmakta veyahut dağa çıkıp eşkiyalık yapmakta muhtar olduklarını söylemiş ve bunu müteakip herkes bir tarafa gitmiştir. Etemin Yunan işgalinde bulunan bir arazide gizli bir mıntıkaya gizlendiği tahmin olunuyor. Etemin biraderi Tevfik'in bir kısım maiyetiyle Akhisar'a giderek Yunanlılara zelilâne bir surette iltihak ettiği, Reşid'in ise Uşak'da Yunan zabitanına hizmet etmekte olduğu muhakkaktır.

Bu suretle milliyetimizi Yunanlılarla müştereken sim siyah bir zulüm ve şakavet içinde mahvetmek üzere tertip olunan iki yüzlü plan, Cenab-ı Hakkın kahr ve tedmiri ile hem Yunanlıların mağlubiyeti hem Etem'in hüsran ve nikbetiyle hitam bulmuştur. Dahil ve hariçte bir dafa daha katiyen sabit olmuştur ki, Türkiye Büyük Millet Meclisinin hükümet ettiği vilâet ve memalikede milletimiz için dahili ve harici istiklal-i tam dahilinde munhasıran adalet ve fazilete müstenit bir hayat mukadderdir.

23 Kânunusani 37

Türkiye Büyük Millet Meclisi Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi ve Garp Cephesi Kumandanı

İSMET

Berayı malûmat
Erkanıharniye-i Umumiye
Müdafaai Milliye
Dahiliye Vekâletlerine
Cenup Cephesine

Dolap No. 30
Göz No. 3
Dosya No. 1
Klasör No.1730

[تعميم]

آجيه نلداف

دينه و مانى يوناندن تسليم اشبو اولان عاصى دعم جنه‌لرى سنه‌لرى قدر
و [redacted] سنه اعداد نفرى [redacted]
اجرا اولونان حاتجه [redacted]
تمسنه كامل اورتاده [redacted] قالمشدر . .
عصاتك الى حوله بقايا ٢٢ / كانون ثانى ٣٤ ده كوردكى عزيمت نتيجه‌سنده
تعقيب ايدلمسه دعصات جزيره‌سى ، انحصار ، محروم اشتغال مدتى طاغيلمدقدن
پراكنده كوچك مفرزه‌لر تعقيبنه دوام اولنور . طاغيلدقدن اول اهم عوده‌سنه
آرتق برابر قالميه جقدر [redacted] بونانه [redacted] اردويه تسليم اولنمه
ديا خود طاغه چيقوب اشغالنه باشلامه كنار اهدنى سيله مسمه و
برى سفاتب هركسى برطرفه كيتدى . اوهلده يونان [redacted]

X

کیزلندیکی

تحیه ایدیور . ادهمک برادری توفیقک برحم مبینه آنحضاره

گیده‌لی یونانیده ذلیلانه رجعت التجا ایتدکی رشیدک ایسه عشاره ده

[redacted]

بونانه فنالقانه جنت ایتدکه ایدلنه محققدر .

[redacted]

شرکا

بحر سیاه برلطم دشفاده ایکنه کوابنه اورزه ترتیب اولونانه ایلی پوزلی

قدر و تیمریایه

بیلانه ، جنابک حفظ [redacted] هم یونانیده مغلوبی هم ادهمک خیانت و

نکبتی ایله ختام بولمشدر . داخل و خارجده بر دفعه وطن قطعیه ثابت اولمشدر

ترکیه بوکون ملت محبسنده حکومت ایتدکی بلاد و ممالکده ده مأمن ایکون داخلی

و خارجی استقلال نام داخنده سمظرا عدالت و نفینه مستند برحیات مقدره ده

[redacted]

توکیه بوکون ملت محبسنده اغلیور

و غریب حرکت ایدیور

[redacted]

اغلیور

[redacted]

داخلی و خارجی

[redacted]

Vesika No. 1321

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti
Kalemi Mahsus müdiriyeti
aded

SURET
Bismillâhirrahmanirrahim

Devlet-i Aliye-i Türkiye ve Efganistan, kendilerinin revabıt-ı samimiyet-i kalbiye ile yekdiğerine merbut, bir emel ve maksad-ı mukaddes ile mütehassis, maddı ve manevı menafi-i aliye-i müştereke-i tammeye malik bulundukları, devleteyn-i müşarünileyhimadan birinin saadet ve felâketinin diğerinin saadet ve felâketini mucip olacağı kanaât ve imanıyla şark âleminin devr-i tayakkuz ve intibah ve istihlasının başladığının kemal-i min ve şükran ile görüldüğü şu anda ezmine-i maziyedeki gibi irtibatsız ve müfrez kalmalarının artık mümkün olamayacağına ve uhdelerine bir takım vezaif-i tarihiyenin mürettep olduğunun zaruretine hükmederek bir vucudun azası gibi tarafeynden birine gelecek renc ve azardan diğer tarafın müteessir ve müteezzi olacağını tabii gören bu iki kardeş devlet ve millet beyinlerinde öteden beri cayigir olan vahdet-i maneviye ve ittifak-ı tabiiyi saha-i siyasiyeye nakil ile ittifak-ı maddî ve resmı haline kalp ve umum şarkın ati-i mesudu namına bir mukaddeme-tül hayır olmak üzere aralarında teemmülen bir ittifak muahedenamesi akdetmeye karar vermişler ve bu husus için Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından hükümet-i müşarünileyha azasından Umur-u iktisadiye Vekili (Nazırı) Yusuf Kemal ve Umur-u Maarif Vekili (Nazırı) doktor Rıza Nur Beyler ve Devlet-i Aliye-i Efganistan tarafından Sefir-i Fevkalâde-i murahhası Cenab-ı Celâdetmaap Ceneral Muhammet Velîhan murahhas tayin olunmuşlardır. Murahhaseyn-i müşarünileyhim selâhiyetnamelerinin bad-el ibraz yolunda ve muntazam olduğunu görerek mevadı atiyeyi kabul eylemişlerdir.

1.Madde: İlâ maşallâh bir hayat-ı müstakil süren Türkiye Devleti en samimî ve vicdanı revabıtla merbut bulunduğu Devlet-i Aliyeyi Efganistanı mana-yı hakiki-i tamiyle müstakil tanımayı bir farize bilir.

2.Madde: Tarafeyn-i aliyeyn-i akideyn bütün şark milletlerinin azadı ve hüriyet-i kamileye ve hakkı istiklâle malik olduklarını ve bunlardan her milletin bizatihi ve arzu ettiği herhangi bir usul ve tarz-ı idare-i hükümetle kendini idarede muhtar olduğunu Buhara ve Hayve Devletlerinin istiklâlini tasdik eder.

3.Madde: Devlet-i Aliye-i Efganistan, asırlardan beri İslâmiyete rehberlik ve hidemat-ı bergüzide ifa etmiş olan ve alem-i Hilâfeti elinde Türkiyenin bu bapta muktedabiha olduğunu bu münasebetle de tasdik eder.

4.Madde: Tarafeyn-i akideynden biri, şarkı istilâ veya istismar siyasetini takip eden herhangi emperyalist bir devlet tarafından diğerine vaki olacak tecavüzü bizzat kendine vaki olmuş addederek vesaik-i mevcude ve mümkünesiyle def eylemeyi kabul eder.

5. Tarafeyn-i akideynden her biri diğerinin hal-i ihtilâfta bulunduğu üçüncü bir devletin menafiine muvafık veya taraf-ı diğer akidin menafiine muzır hiç bir muahede ve mukavele-i düveliyeyi akdeylememeyi ve herhangi bir devletle muahede akdedecegi zaman evvelce

diğer tarafı haberdar eylemeyi taahhüt eyler.

6. Madde: Tarafeyn-i akideyn aralarındaki münasebat-ı iktisadiye ve ticariyelerinin ve şehbenderlik muamelâtının tanzimi için lâzım gelen mukavelâtı ayrıca akdedecekler ve şimdiden merkezlerine sefir gönderecekleridir.

7.Madde : Tarafeyn-i akideyn iki memleket arasınsa muntazam ve hususi postalar ihdas ederek vaziyet-i siyasiyeleriyle maarif,ticaret vesair ahval ve vaziyetten, her nevi ihtiyacat ve arzularından mütekabilen ve en seri bir surette yekdiğerine malûmat vereceklerdir.

8.Madde : Türkiye Efganistana harsan yardımı,muallim ve zabit göndermeyi ve bu heyet-i muallimin ve zubatın laakal beş sene hizmette kalmasını ve müddet-i mezkûrenin inkizasında Efganistan talep ettigi takdirde tekrar bir heyet-i muallime göndermeyi taahhüt eder.

9.Madde : Bu muahedename asgarî bir müddet zarfında tasdik edilecek ve o andan itibaren meri-ül ahkam olacaktır.

10.Madde : Bu muahedename iki nusha olarak Moskova'da tanzim ve tarafeyn murahhasları tarafından imza ve teati edilmiştir. Bu muahede bin üçyüz otuz dokuz sene-i hicriyesi cemaziülahırının yirmi birinci gününe müsadif bin üçyüz otuz yedi senesi martının birinci salı günü imza edilmiştir.

Sefiri Fevkalâde Doktor Rıza Nur Yusuf Kemal

Aslına Mutabıktır.
Umuru Hariciye Vekâleti
Ankara
25 nisan 337

Dolap No. 23
Göz No. 4
Dosya NO. 23
Klasör No. 1394

Vesika No. 1321

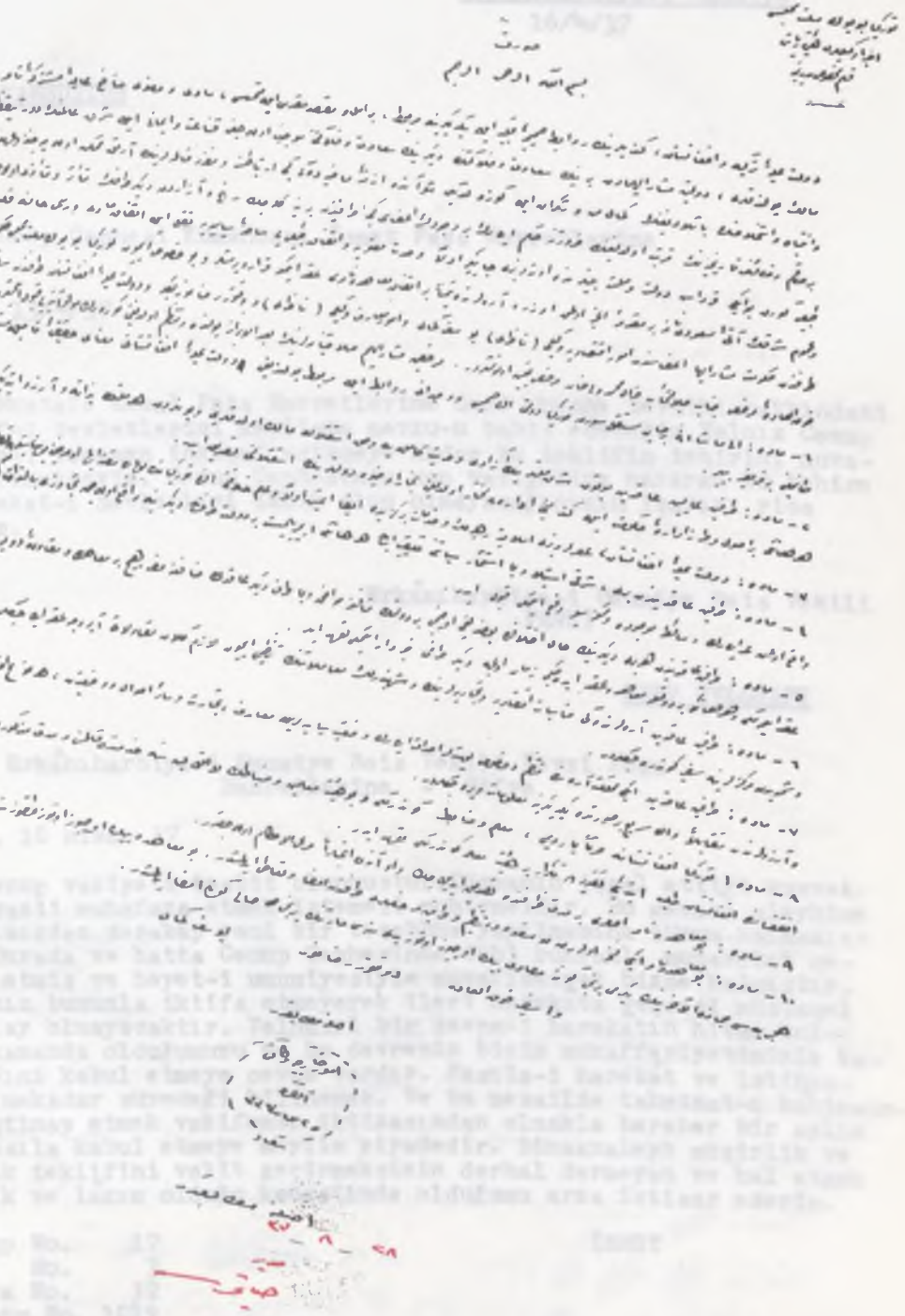

Vesika No. 1322

Erkânıharbiye-i Umumiye
16/4/37

ZATA MAHSUSTUR

Gaep Cephesi Kumandanı İsmet Paşa Hazretlerine

C. 13/4/37

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine Gazi unvanı tevcihi hakkındaki teklif-i devletlerini mecliste mevzu-u bahis edeceğim. Yalnız Cenup vaziyeti tamamen inkişaf edinceye kadar bu teklifin tehirini muvafık görmekteyim. Cenup Cephesinin son vaziyetine nazaran bu tehire muvafakat-ı devletleri lâhik olup olmayacağınızın işarını rica ederim.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reis Vekili
FEVZİ

HARP TELGRAFI

Erkânıharbiye-i Umumiye Reis Vekili Fevzi Paşa
Hazretlerine - Şifre

C. 16 nisan 37

Cenup vaziyeti tesbit olunmuştur. Düşmanın işgal ettiği kuvvetli mevazii muhafaza etmek istemesi muhtemeldir. Bu mevazi aleyhine tarafımızdan derakap yeni bir teşebbüs yapılmasına lüzum kalmamıştır. Burada ve hatta Cenup Cephesinde dahi buhranlı muharebat cereyan etmiş ve heyet-i umumiyesiyle muvaffakiyet bizde kalmıştır. Düşmanın bununla iktifa etmeyerek ileri harekâta geçmesi müstacel ve kolay olmayacaktır. Velhasıl bir devre-i harekatın hitam bulduğu zamanda olduğumuzu ve bu devrenin bizim muzafferiyetimizle kapandığını kabul etmeye cevaz vardır. Fasıla-i harekât ve istihzaratın nekadar süreceği bilinemez. Ve bu mesailde tahminat-ı kâhinaneden içtinap etmek vazifemiz iktizasından olmakla beraber bir aylık bir fasıla kabul etmeye meylim ziyadedir. Binaanaleyh müşirlik ve gazilik teklifini vakit geçirmeksizin derhal dermeyan ve hal etmek muvafık ve lazım olduğu kanaatında olduğumu arza ictisar ederim.

İSMET

Dolap No. 17
Göz No. 3
Dosya No. 32
Klasör No. 1019

Vesika No. 1322

II CK.

ارکان حربیه عمومیه

۲۷/۴/۱۱

خارجیه نظارتی حضرات باب عالیلری

۲۷/۴/۱۱ : ۴

مصطفی کمال پاشا حضرتلری غازی عنوانی توجیهی جمعه‌ده‌کی تکلیف دولتلری مجلسده موضوع بحث ایدیلمکده بولنمقده‌در. بو تکلیفک تأخیری موافقه‌لر مکدر ایدیلمکده‌در. خارجیه نظارتی وضعیتنی تماماً آنکشاف ایتدیرمه‌ده‌در. بو تکلیفک تأخیری موافقه‌لر مکدر ایدیلمکده‌در. خارجیه نظارتی وضعیتنی تماماً آنکشاف ایتدیرمه‌ده‌در. بو تأخیر موافقه دولتلری موجب اولمه‌جقدر. اشبو بیان ایدیلور.

ارکان حربیه عمومیه ریاستی

اصل | صورتی

ارکان حربیه عمومیه ریاستی کتابخانه‌سی

جنوب جبهه‌سی قومانده‌سی

[illegible]

[illegible] حضرات اولدیغی زمانلرده [illegible] و بو دورده‌نک برم نظر تمرکزه [illegible] قبول ایتمک جواز ویرمه‌ده‌در. فاصله‌لر و اتخاذ ایتدکلری [illegible] تحسینات [illegible] کاهانه‌ده اجناب ایتدکلری وظیفه‌لری [illegible] قبول ایتمک [illegible] زیاده‌در. [illegible] عاملی تعلیمی و تنظیمیه [illegible] و حالا ریاست [illegible] موافقه [illegible] لازم اولدیغی [illegible] قناعتده [illegible] اولدیغی عرض اجرا ایدرم

[illegible]

Vesika No. 1323

Tekâlifi Milliye emri NO.4
6087

ANKARA
7/8/37

Erkânıharbiye-i Umumiye Riyaset-i Celilesine

Emr-i ahire kadar ordunun iaşesi için berveçhiati tedabir ittihaz edilecek ve bu tedabirin tatbikinden bir numaralı emirle suret-i teşekkülleri bildirilen Tekâlif-i Milliye Komisyonları mesul olacaktır.

1. Elde mevcut buğday,saman,un, arpa,fasulye,bulgur,nohut, mercimek,kasablık hayvanat, şeker,gaz,sabun,yağ,tuz,zeytin yağı, çay,mum stoklarından yüzde kırkına komisyonlarca vaziyet edilerek ambarlara alınacaktır. Ve takdir edilecek fiyat üzerinden ashabı yedine kuruşlu mazbata verilecektir.

2. Komisyonlarca derçolunan buğdayların una tahvili için komisyonlar mıntıkalarında mevcut fabrika ve değirmenlere mütesaviyen taksim-i amal edecek ve bu say meccanen olacaktır.

3. Bu hususta en ufak sui istimali görülen memurun veya tekliften kendisini azade tutan ferdin cezası hiyanet-i vataniyedir.

4. Dört numaralı olan bu emir hemen komisyonlara tebliğ edilmek üzere vilayet ve livalara ve İstiklâl Mahkemelerine yazılmış ve berayı malûmat vekâletlere ve cephe kumandanlıklarına birer suret verilmiştir.

Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
M.Kemal

Dolap No. 27
Göz No. 2
Dosya No. 2
KlasörNo. 1579

Vesika No. 1323

انقره

٣٧-٨-٦

٦-٨٧

[illegible]

١ — [illegible]

٢ — [illegible]

٣ — [illegible]

٤ — [illegible]

٥١٦

٦-٨

Vesika No. 1324

Tekâlifi Milliye Emri

Numara- 5

Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine

Ordu nakliyatının temini için berveçhiati tedabir ittihaz edilecek bu tedabirin tatbikinden bir numaralı emirde teşekkülü bildirilen komisyonlar mesul olacaktır.

1. Cihet-i askeriyece suver-i muhtelife ile ordu ihtiyacı için alınan vesaiti nakliyeden hariç olmak üzere memlekette kalan vesaiti nakliye ashabı her ay ordu malzemesinden bir kısmını kendi vasıtasıyla yüz kilometrelik bir mesafeye meccanen nakle mecburdur. Bu naklin devam ettiği müddetçe vasıta sahibi ve hayvanatı ordu ambarlarından iaşe olunur.

2. Bir ay zarfında bu vazifeyi gören ferd o ay zarfında yeni bir vazife-i nakliye almaz, Tekâlifi Milliye Komisyonunun sevk ettigi eşya veya erzak irsaliyesi zirinin,malı teselüm eden ambar tarafından tasdiki, o aylık muafiyet hakkını o ferde verir.

3. (2,3,4) numaralı emirlerle toplanan mevad ve erzak levazımat-ı umumiyenin göstereceği esas askeri ambarlara tekâlifi milliye komisyonları tarafından bu mükellefiyet-i nakliye usulüyle sevk ve iddihar edilirler.

4. Müteahhit nakliye kolları diğer halkın tabi oldukları şehri yüz kilometrelik nakliyatı meccanen yapmaya mecburdurlar.

5. Bu emri alan her tekâlifi milliye komisyonu kendi mıntıkası dahilinde mükellefiyet-i nakliyeye dahil olabilecek vesait cins ve miktarını 15/8/37 tarihine kadar müdafaa-i milliye sevkiyat ve nakliyat müdüriyeti umumisine ve cephe mıntıkalarında bulunanlar ise sevkiyat ve nakliyata bildirilmekle beraber mıntıkasında bulundukları menzil müfettişliklerine veya ordu erkanıharbiye riyasetlerine bildireceklerdir.

6. Bu mükellefiyetten kaçanlar veya bu mükellefiyeti tatbikte sui istimali görülenler Hiyaneti Vataniye ile tecziye olunacaklardır.

7. Beş numaralı olan bu emir hemen tekâlifi milliye komisyonlarına tebliğ edilmek üzere bilumum vilâyat ve livalara yazılmış ve İstiklâl Mahkemelerine ve berayı malumat vekâletlere ve cephe kumandanlıklarına birer suret verilmiştir.

7/8/37

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
M.Kemal

Dolap No. 27
Dosya No. 2
Göz No. 2
Klasör No.1579

Vesika No. 1324

نومرو ٥

ارکان حربیه عمومیه ریاستنه

تعلیمنامه در

[illegible]

۱ـ [illegible]

۲ـ [illegible]

۳ـ [illegible] [illegible]

۴ـ [illegible]

۵ـ [illegible] ۲۷/۸/۸۵ [illegible]

۶ـ [illegible]

۷ـ [illegible]

۲۷/ ۸/۷

[illegible]

Vesika No. 1325

Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaset-i celilesine

Telgraf

Bizzat muharebe meydanındaki tedabiriyle muzafferiyetin amil-i müessiri olmuş olan Başkumandan Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine Müşirlik rütbesi ve Gazilik unvanı tevcihini teklif ve istirham ederiz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu tevcihi milletimiz tarafından doğrudan doğruya bütün orduya müteveccih bir eser-i takdir ve taltif olacağı kanaatinde bulunduğumuzu arz eyleriz. 14 eylül 337

Edirne Mebusu
İsmet

Kozan Mebusu
Fevzi

Dolap No. 17
Göz No. 3
Dosya No. 32
Klasör No. 1019

Vesika No. 1325

III. Q.

Vesika No. 1326

Sivrihisar
17/10/337
Saat 1 30 sonra

Şifre- Zata mahsustur

Birinci Ordu Kumandanlığına

1. Mukarrer olduğu veçhile ordu kısmı küllisinin yeni tahaşşüt için pek yakında cenuba tahrikine başlanılacaktır. Cephane ikmalinin mübrem olan kısmı hitam bulmak üzeredir. Tahaşşüt yürüyüşleri esnasında düşmanın setir vazifesini görecek olan ikinci kolorduya taarruzla bu hareketimizi men'e çalışması muhtemeldir.

Hasmın böyle bir hareketine karşı ikinci kolordunun mevazini sureti katiyede müdafaa etmesi icap edecektir. Gerek bu sırada ve gerek ordu kısmı küllisinin Sandıklı havalisinde başlayacağı harekat-ı taarruziye esnasında ikinci kolordunun kendi cephesi istikametinde vaki olacak düşman taarruzatını muvaffakiyetle def edebilmesi için en nihayet cenahı Emirdağı'na kırmak suretiyle bir mıntıka-i müstahkeme ihzarı ve bunun için tahkimata son derecede ehemmiyet vermesi icap eder. Bu muharebat esnasında ikinci kolordunun şimal cenahı Karacadağ'a istinat edebileceği hesap edilmekte olup daha vasi ve kuvvetli ihatalara karşı ise kolordu müstakilen ittihaz-ı tedabire ve Emirdağı'na kadar kırmaya mecbur olacaktır. Bundan maada ihtiyaten Emirdağ-Karakuş dağı ile Horan gölü-Akşehir gölü arası ve imtidadı hutut-u müdafaasının şimdiden keşif ve amele taburları ve ahali vasıtasıyla gece ve gündüz çalışarak tahkim ettirilmesi elzemdir.

2. Ordu kısmı küllisinin cenuba nakliyle inkişaf edecek meydan muharebesinin Karacadağ-İscekarahisar-Kalecik tepesi-Kılıçaslan beli-Aşur dağı- toklu sivrisi-Ahad dağı- Burgaz hattı umumisinde vukuu tahmin edilebilir. Garp ve cenuptan bu mevzie giden yolların ve alelumum harekat sahasının bu nokta-i nazardan süratle ve dikkatli bir surette keşfettirilerek neticesinin bildirilmesini zat-ı devletlerinden rica ederim.

3. Düşmanın tahşidatımız esnasında Çivril'den Dinar istikametine ilerleyerek Dinar-Eğridir şimendüfer hattını tahrip etmek istemesi muhtemeldir.Düşmanın böyle bir hareketi ordunun harekat-ı atiyesini akamete uğratabilecek derecede mühimdir. Binaanalyh bu istikametin temin-i müdafaası için düşman tahşidine göre beşinci kolordunun bir piyade fırkasıyla takviye edilmesi icap edecektir Dinar mıntıkasına tahrik edilecek olan bu piyade fırkası yerine lüzumu halinde ordu kısmı küllisinden bir fırkanın süratle emrinize gönderileceğini arz ederim.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 18
Göz No. 4
Dosya No. 106
Klasör No.1088

Vesika No. 1326

Vesika No. 1327

Sivrihisar
17/10/37

Cephe Emri Numara-68

1. Düşmanın Eskişehir ve Afyon cephelerinde ve Dumlupınar istikametindeki inkısamı hakkında yeni bir malumat yoktur. Keşif kolları 16 teşrinievvelde yarımcada bir ve Sarıcailyas'da diğer bir fırkasının bulunmakta olduğunu görmüşlerdir.

2. On yedinci fırka 17-18/10/37 de mevaziini bu fırkadan bir alaya teslim ederek kırk yedinci alayla beraber Başören ve Dereköy'de toplanacak, 18-19/10/37 de Beylikahır civarına gelecektir.

Birinci kolordu yirmi üçüncü fırkayı 17-18/10/37 gecesi Bayat'a nakledecektir. Diğer kıtaatın vaziyet ve vazifelerinde tebeddül yoktur.

3. 68 numaralı bu cephe emri 17/10/37 nısf-ül leylde birinci ordu, 1,3,4 ncü Kolordulara, Kocaeli Grubu, birinci süvari ve on yedinci piyade fırkalarına yazılmış ve berayı malumat Erkanıharbiye-i Umumiye Riyasetine arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 18
Göz No. 4
Dosya No. 106
Klasör No. 1088

Vesika No. 1327

سیو پیما

۲۷/۱۰/۱۷

جبهه اوری نومره ۶۸

۱ـ [redacted] واقیونا جوابنه د روسی سفارت کی انفسار حقنه [redacted]
یکی برسلات ورکتب. کشف قومانده ۱۶ نیشیوده

۱ـ [redacted]

[redacted] یارجه ده بر وصاری الیاسده
[redacted] کتیاتره
دیکر بر فرقه [redacted]

[redacted]

بو سلاتنه نظراً دشمن اردو [redacted] قسم کلیکی [redacted] دولمالی یکه
[redacted]

۷ـ اونه بدنجی فرقه ۲۷/۱۰/۱۷/۶۸ ده مواضعنی بو فرقه دن بر آلایه تسلیم ایده رك فرقه بدنجی آلایه برابر باسه اوزن دوره کویده طوپلانه جقدر ۲۷/۱۰/۱۸/۱۹ ده بطلك آغور جوارنه کله جکدر
برنجی قول اردو یکانجی اونجی فرقه یه ۲۷/۱۰/۱۷/۱۸ کیجه سی بیاته نقل ایده جکدر.
دیکر تطمانك وضعیت وظیفه لرنده تبدل یوقدر.

۲ـ ۶۸ نومرولو بو جبهه اوری ۲۷/۱۰/۱۷ نصف الليلده برنجی اردو ۱، ۲، ۴ نجی قول اردولره، قوجه ایلی فرقه سی برنجی سواری واونه بدنجی پیاده فرقه لرینه یازلمه وبرای معلومات آکاه جهتی مومایه یاستنه عرضه ایدلمشدر.

غرب جبهه سی قومانداني

عصمت

Vesika No. 1328

Gölpazarı
26/10/37
1/11/37 tekrar vurudu

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Evvelki gün alessebah bilmüsademe Akhisar'a geçip kuvvetinin kısmı azamını burada bıraktıktan sonra yüz elli süvari, iki top ve müteadit makineli ve otomatik tüfek olmak üzere bin neferle sabah alaturka saat beş buçukta Çay kariyesi geçidine taarruz eden düşman tevkif edilmiş, akşam saat yarıma kadar devam eden müsademede birçok maktul ve mecruh verip gecenin zulmetinden bilistifade asıl maksadı olan kayığı tahrip edemeyerek ricata mecbur olmuştur.

2. Mıntıka-i âcizide tam manasıyla seferberlik hükümfermadır. Bazı altmışlık ihtiyarların bile kıymeti harbiyesi mefkut silahlarla, yekdiğerine müsabaka ederceşine hüdapesendane müdafaaları cidden görülmeye ve iftihara sezavardır. Burada müdafaa eden yalnız Tozman-Çay-İnhisar kariyelerinden yirmi altı milis efradıdır. Bunların cehennemi ateş altında gösterdikleri metanet tarihte altın kalemle yazılmaya lâyıktır. Mukaddema Gündüzbey taburunun ikinci bölük ve ikinci Ertuğrul taburu kumandanlığında bulunmuş olan Tozmanlı Ali, Molla Hasan kesb-i temeyyüz etmiştir. Bu muharebede iki şehit ve bir mecruhumuz olduğu ve emsaline bir taziyane-i tergip ve teşvik olmak üzere resmen ilanı maruz ve müsterhamdır.

Jandarma kumandanlığından açtırılmıştır. 1/11/37 saat 12.30 sonra

Mihalgazi Müdür Vekili ve Jandarma
Kumandanı
Mehmet Şükrü

Dolap No. 30
Göz No. 3
Dosya No. 5
Klasör No. 1731

کویاناری

۲۷/۱۰/۲۶
۲۷/۱۱/۱ تاریخ ورودی

غرب جهتی قوماندانلغی

۱- اوتکن کوندن صباح بالمصادف اخمصاده کچوب قونلان قوم اغطنی بوراده براقدقدنصکره
یوز الی سواری، ایکی طوپ و مسقدر ماکنلی تفنگ اولمقاوزره بیک
نفر صباح آلتوقز ساعت بشده بیغده بهای قریه سی کچیدینه تعرض ایدلدکده توقیف
ایدلمسه، آقشام ساعت یاریمه قدر دوام ایدن مصادمه ده برچوق مقتول و مجروح ویروب
کیجه یک ظلمتندن استفاده اهل مقصدی اولان قابیغی تخریب ایده یدرک رجعت مجبور اولمشدر

۲- مستظهر عاجزیده تمام مغلوبیت سفر برلک حاکم زماندر. بعده آنمسلمه اعتبارلی بیله جهت جهتدن
مفقود سلاحلر، یکدیکرینه مسابقه ایدرجه سفر خدایسندانه مدافعه لری عدا کوردیکلری آقشامه
سزاوار در. بوراده مدافعه ایدن بالکز طوزخانه - بهای - ایکیصاط قریه لرندن یکرمی آلتی
میلیس خراب یدر. بوزلق جهتی آنسه آلتنده کوسترد کلری مناسبت تاریخده آلتونده قاملمه
یازلمغه لایقدر. مقدما کوندوزیک طالبورینک آلتی بوک و ایکنجی اطغال طالبوری حق ماندلغنه
بولونمسه اولان طوزخانه لری، مسلاحسه کسب تمیز ایتمشدر. بومحاربه ده ایکی شهید و بر
مجروح اولدیغی؛ و امثالنه برتازیانه ترغیب و تشویق اولمق اوزره سکز اغملی معروضه
قومشدر.

تاندارم قوماندانلغنده تحریر لنمشدر ۲۷/۱۱/۱ ۱۳۲۰ صک

سنجاق قائمقامی مدیر وکیلی قوماندار
محمد شکری

Vesika No. 1329

SURET

Elcezire
27/10/37

Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine

İstihbarat 27/10/37 tarih ve 6967 numaralıdır.

1. Süleymaniye civarında İngilizler aleyhine isyan zuhur ettiği ve isyanın Kerkük etrafına sirayet eylediği.

2. İsyan eden Hamuvent aşireti Gülanber'deki İngiliz hakimini katil ve Gemmicemal,Kerkük yolunu katetmislerdir.

3. Kerkük'te müddehar cephane İngilizler tarafından yakılmıştır.

4. Süleymaniye'ye mülhak Bazban ve Pihoben mevkiindeki İngilizlerin yerli jandarması aşair tarafından kaldırılmıstır.

5. İngilizler cenubî Kürdistanı 16/eylül/37 tarihinden itibaren tahliyeye başlamışlar,İngiliz ve Hindistan kıtaat-ı muntazamasını cenuba çekip yerlerine jandarma ikame olunmuştur.

6. Elbil,Kerkük,Ranya, ve Süleymaniye'de birer İngiliz hakimi ile birer miktar yerli jandarma kalmış Elbil'de İngiliz bayrağı yerine 26/eylül/37 de Arap bayrağı çekilmiş ve bir miktar Arap jandarması gelmiş.

7. İngilizler aşarı evvelce aynen alırken son zamanlarda nakden almaya kıyam etmişler, son derece yapılan tazyik üzerine para vermemeleri için rüesa nezdinde propağanda yapılmıştır.

Akra'daki erzaklarını naklediyorlar. Aşkerimizin Revandiz'e gelmesi hasebiyle İngiliz hakim-i siyasîsi telaş etmekte ve keşif için kısa fasılalarla tayyare gönderilmektedir.

8. İngilizler Revandiz'de ve Erbil'de para ile birkaç kişi elde etmişlerdir.

9. Bu malûmat Revandiz Müfrezesinden on birinci fırkaya avdet eden Yüzbaşı Recep Efendinin 4/ teşrinievvel/37 tarihli Hakkâri Mutasarrıflığına yazdığı rapordan alındığı

Elcezire Cephesi K.
Nihat

Aslına mutabıktır 28/Minh

Dolap No. 17
Göz No. 5
Dosya No. 143
Klasör No. 1042

Vesika No. 1329

صورت

الجزيرة
٢٧/١/٥٧

بحر

ارکان حرب عمومی ریاستی

استخبارات ٢٧/١/٥٧ تاریخ و ٦٩٦٧ نمره‌لی :

١ - سلیمانیه‌دا انگلیز طیاره‌سی ظهور ایتدیکی و عصیانك کرکوك اطرافنه سرایت ایلدیکی

٢ - عصیان ایله مقاومت حقیقتده کل عنده‌کی انگلیز حکومتی و جمعیتی کرکوك دولت تطهیر ایتمشدر .

٣ - کرکوکده مدافعه حالنده انگلیزلر قالمشدر .

٤ - سلیمانیه‌نك بازیانه و یخوسه موقعنده‌کی انگلیزلرك یولی تراندیکی عشایر طرفندن قطع ایدلمشدر

٥ - انگلیزلر جنوب کردستانه ٢٦ اولده/٢٧ تاریخنده اجنبی قوه‌لری باشلامشلر ، انگلیزلر کردستانه قطعات منظمه‌سی جنوبه چیقدیرلرمش تراندیرده اقامه ایلمشلر .

٦ - اربیل کرکوك ، رانیه و سلیمانیه‌ده بر انگلیز حاکمیتی بر مقدار یولی تراندیرمکلسه اربیلده انگلیز بایراغی یرینه ٢٦ / اولده/ ٢٧ ده عرب بایراغی چیکلمسه ورنقدا عرب تراندیرمکلسه .

٧ - انگلیزلر اعتبار ایدیلمه‌ینلر ایکن عساکر صوك زمانلرده نقدا آلمقه باشلامشلر . مولدیرم بایلوه قیچیه اوزنیه یاره ویرمه‌لری ایچون روس نرونده پروپاغاندا یاپلمشدر .

عقیده‌ده‌کی ارزلتی تعلیماتلری عسکرك رواندزه کلمسیله انگلیز کلم سیاسی نامنه انکده وقف ایدیلمه قبیله یاره کوندرمکده‌در .

٨ - انگلیزلر رواندزده واربیلده یاره ایله رقابت کتی الده ایتمشلردر .

٩ - بو معلومات رواندز حکومتی سنه اوردی قرارگاهه عرض ایدیلدی تورنتی رجب افندینك ٤ مرداد ٢٧ تاریخلی حکومت تشکیلاتی بازوقی راپورونه الندی .

الجزيرة حكومتي
كتابت

اصل مطابقدر
٢٨/١

Vesika No. 1330

Müdafaai Milliye Vekâleti
Müsteşarlık Kalemi
ade

SURET

Müdafaai Milliye Vekâletine

Olbabtaki kanun mucibince teşrinisani'nin beşinci günü Başkumandanlık sıfat ve selâhiyetim hitam bulacaktır. Keyfiyet Türkiye Büyük Millet Meclisine arz edilmiş olmakla tamimen tebliğ olunur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Mustafa Kemal

Numara 6/943 tarih 28/10/37

Dolap No. 23
Göz No. 4
Dosya No. 23
Klasör No. 1394

Vesika No. 1330

Müdafaai Milliye Vekâleti
Müsteşarlık Kalemi
adet

SURET

Müdafaai Milliye Vekâletine

Olbabtaki kanun mucibince teşrinisani'nin beşinci günü Başkumandanlık sıfat ve selâhiyetim hitam bulacaktır. Keyfiyet Türkiye Büyük Millet Meclisine arz edilmiş olmakla tamimen tebliğ olunur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Mustafa Kemal

Numara 6/943 tarih 28/10/37

Dolap No. 23
Göz No. 4
Dosya No. 23
Klasör No. 1394

Vesika No. 1330

صورت

مدافعه ملیه وحالتی

مدافعه ملیه وحالتی

اولبابده کی قانون موجبجه تشریه تانیه نجی کونی باسه قوماندانلغی منفعت وصلاحیتیم
اولمامق بولمغله کیفیت توکیا بیوک ملت مجلسنه عرضه ایدیلمه اولمغله تعمیماً تبلیغ
قلنام بولمغله کیفیت توکیا بیوک ملت مجلسی ریاستنه
اولنور.

توکیا بیوک ملت مجلسی ریاستی
مدافعه وکالتی

تورک
۹۴۲
۲۸ - ۱۰ - ۲۷

Vesika No. 1331

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi mahsus müdüriyeti
adad
6
953

Ankara
1/11/37

Müdafaai Milliye Vekâletine

28/10/37 tarihli ve 6/943 numaralı tezkereye zeyildir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31/10/37 tarihli 103 ncü içtimaının üçüncü celsesinde kabul edilen 160 numaralı kanun mucibince Başkumandanlık müddetinin 5 teşrinisani 337 den itibaren üç ay temdit edildiği meclis-i müşarünileyha riyaset-i celilesinden şeref mevrut 31/10/37 tarih ve 1066/1932 numaralı tezkerede bildirilmiştir efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
M.Kemal

Dolap No. 23
Göz No. 4
Dosya No. 23
Klasör No.1394

توقیلیا بولوك ملت مجلسی ریاستی
مکتوبجی مدیریتی
عدد
٦
٩٥٧

٥٠

مدافعهٔ ملیه وکالتنه

٢ تشرین
٤٧/١٠/٢

٤٧/١٠/٢٨ تاریخلی و ٦/٩٤٧ نومرولو تذکره ده تبلیغ اولنان اجتماعنك اوچنجی جلسه سنده قبول ایدیلمه-
توقیلیا بولوك ملت مجلسنك ٤٧/١٠/٢٨ تاریخلی ٤٠٧ نجی اجتماعنده اوچ آی غیاب ایلدیکی
٤٦٠ نومرولو قانونه موجبنجه ریاسه قوماندانلغه مدتنك ٥/ تشرین ثانی/٤٧٧ ده اعتبار اوچ آی غیاب ایلدیکی
مجلس ایدرا ریاستجلیسنده تحریر اولنمشدر و ١٠٦٦/٩٤٧ نومرولو تذکره ده بیلدیرلمشدر. اقتضا ایدر.

توقیلیا بولوك ملت مجلسی ریاستی
ریاسه قوماندانلغه

ل

حفظی

Vesika No. 1332

Ankara
3/11/37

2/11/37
HARP RAPORU

1. Kocaeli mıntıkasında sükûnet vardır.

2. Porsuk şimalinde, Tandır mıntıkasında hafif piyade ateşi teati edilmiştir.

3. Porsuk cenubunda, gerisinde birçok mekkari ve arabaları bulunan iki bölük kadar piyade ve bir bölük düşman süvarisinin Kırgıadağı, Hamidiye istikametinden Mesuduye'ye geldiği tarassut edildi.

Bugün zevalde Seyitgazi istikametinden gelen ve kol nihayetinde bir alay süvarsi bulunan bir fırka kadar düşman kuvvetinin Döğer'e doğru yürüyüşte bulunduğu, Kırka istikametine gönderilen keşif kolumuz tarafından tarassut edilmiş ve Akin'deki düşman kıtaatının da saat bir sonrada çadırlarını yıkarak bu fırkaya iltihak ettikleri görülmüştür.

4. Afyon mıntıkasında, Kunduzlu ve Dinar'da mevcut olan düşman ordugahları bugün görülememiştir. Düşman piyadesi Afyon'un şark ve cenup aksamında tahkimatla meşgul olmuş ve Kılıçaslan beli civarındaki düşman efradının zeminlik yapmakla iştigal ettikleri keşif kollarımız tarafından bildirilmiştir.

5. Çal mıntıkasında, 1/11/37 de bir piyade taburuyla bir cebel bataryası ve makineli tüfek bölüğünden mürekkep düşman müfrezesi Demirci köyü şarkında Menderes cenup dirseği yakınına kadar gelmiş ve o civardaki köprüleri yakarak körüler civarına karakollar ikamesinden sonra kısmı küllisiyle şimale çekilmiştir.

6. 1/11/37 de hamulesi anlaşılamayan 25 vagonlu bit tren ile 2/11/37 de beş vagonlu bir tren Burhaniye istasyonuna gelmiştir. Zevalden sonra bir düşman tayyaresinin Afyon'dan Sandıklı istikametine geçtiği tarassut edildi.

7. 2/11/37 ye ait harp raporu 3/11/37 saat 5 30 da makamat-ı lâzimeye yazılmıştır.

Fevzi

Dolap No. 27
Göz No. 2
Dosya No. 14
Klasör No.1580

Vesika No. 1332

I - أ

آنك
٢٧/١١/٢

٢٧/١١/٢

حرب ايوى

١- قوجايلى منطقه سنده سكونت واردر.

٢- (بير جوجه) شهنده ؛ (تاندير) منطقه سنده جنب پياده آتش فعاليتده.

٣- (بير جوجه) جنوبنده ؛ قوينده بوجوجه مارى دائراسى مولونيانك آنيا باولك

جنب پياده تعرضه باولك وكنه سواحلنده (جوجز طاغى) ، (جيديه) استقامتنده

(سعوديه) طرفلرى توجه ايدرلر.

مولونيا - ملكه سنده استقامتنده طلب وقوف طاغنده تراوى سواحلى مولونيانك

بوجوجه وكنه قوتلك (دوكه) دوغرو بورونمسنه (قوقه) استقامتنده

توجه ايتمكده كنه قوتلك (دوكه) دوغرو بورونمسنه تو (آمبايه) دوغرو كنه قوطانماكده

كندى يله كنه قوتلك بيرنجى قوجوغى الحاقه آتدقارى قوه ايله (

ساعت صوكره ده جاده لرى بيرنجى قوجوغى الحاقه آتدقارى قوه ايله كنه

(قيندوط) تو (دينا) ده معمور اولدقه كنه

٤- اوچنجى منطقه سنده ؛ كنه پياده سى

كاملى مولونيه كوره دوشمسى تو (قابو اسلوبك) هوجومنده

اسدر. كاملى مولونيانك تجاوزات شمولى اولمسى تو قوتلرى طرفندن

شوبه تو جنوبه اقسامنده تجاوزات باعث استمكده. قسمت

وكنه اوزاغنده ٢٧/١١/١ ده بر پياده ده بر ايله بر جوجه بطاريسى جنوب

٥- جاى منطقه سنده ؛ كنه مدفعيسى (بير جوجه ديد) شوقنده ندرى جنوب

مولونيانك بلوقنده توقيف قدر كلمه دار هاوده لر قوريلمه باشلنمه قوريلمه

دوبيك قيمتى قدر كلمه صوكره شمه تعليمه شمال چكلمشدر.

ده غرفه امام سنده

٦- ١٩٢٧/١١/١ ده حولى اكلشيدمايانه ٢٠ واقعنده بر ده ايله

بيه اوقنده ايوجنده خنده اشتعاله طوتيلمه (برجانه) اشتعاله كلمشدر.

٧- ١٩٢٧/١١/٢ بوكه طايه سنده آنيوجنده خنده اشتعاله طوتيلمه وضعيتده

بوكه طايه سنده ايوى ٢٧/١١/٢ ده سفانان لوندره يازلمشدر.

Vesika No. 1333

Şube : 1
Telgraf

Başkumandanlığa, Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine

14/11/37 zeval raporu

1. Kocaeli Cephesinde sükûnet vardır. Yalova mıntıkasında düşmanın İznik şimali şarkisindeki çiftlikte tel örgüsü yapmakta olduğu görülmüştür.

2. Sakarya ve Karasu müfrezeleri cephesinde : 13/11/37 de düşmanın Kavacık,Karaçoban,Eğrigöl civarında yayılmakta olan bu köyler hayvanatını toplayıp Aşağısöğüt köyüne çekildiği ve bu esnada telefon hatlarını dahi topladığı ve saat 4 sonrada Sulukaraağaç'da bir manga ve İtburnu'nda bir piyade bölüğü ve Zincirlikuyu'nun şimali garbisinde 40-50 çadır tarassut edildiği bildirilmiştir.

Porsuk şimalinde : Bu gece fevkalmutat sükûnetle geçmiş ve düşman vaziyetini anlamak üzere tedabir ittihaz edilmiştir.

3. Sakarya cenubunda : Dün (13/11/37) saat 11 30 evvelde düşmanın bir tabur piyade ve iki cebel topundan mürekkep müfrezesi Bardakçı istikametinde ileleyerek buradaki süvari bölüğümüze taarruz etmiş ve Bardakçı'ya gönderilen bir süvari alayımızın mukabelesiyle düşman Cevizli şimaline çekilmeye mecbur edilmiştir. Düşman Cevizli şarkındaki değirmeni yakmıştır. Demirli muhtarının ifadesine nazaran Döğer'den Karahisar'a kadar şimendüfer hattı muhafazasında düşmanın birinci fırkası,Ayazin civarında on üçüncü fırkası ve Seyitgazi'de yedinci fırkası varmış. Dokuzuncu,onuncu ve on birinci düşman fırkaları Büyükcorca üzerinden Dumlupınar'a doğru gitmişmiş.

Aspas istikametindeki keşif kolumuz 13/11/37 de Çatören garbinde bir taburluk ve Aspas cenubu şarkisinde bir bölüklük ordugah bulunduğunu bildirmiştir.

4. Afyon cephesinde sükûnet vardır. 13-14/11/37 gecesi saat 01 30 evvelde Süğlün köyü garbindeki düşman siperlerinden piyade ateşi edilmiştir.

5. Bu rapor 14/11/37 saat 0002 sonrada başkumandanlığa ve Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 30
Göz No. 3
Dosya No. 3
Klasör No.1730

Vesika No. 1333

تلفاف

۹۴۲

۲۷/۱۱/۱۴

۱- قوماندانی جوړه سنه سلونت واړه . پاڼه ۲ خلاصه ، دشمنان له زنه شمال څرخیدنه کې بیغلکه ۲ نل اوکلوسی باغچه اولګیدلی کړو ولګیدل .

۲- سنګر جوړه قوه جوړه مفرزه ۱/۲ جوړه سنه : ۲۷/۱۱/۱۴ ده دشمنان خواجو قوه جوړه آګری کاڼ جوړ باغچه اولاړه بوګوبر جوړ انانی طویلاوب آشا فرسکوک لوړ چکیلګی دبواشاره تلعوی قطاری رغی طویلا دبغی د چا هکره ده جوړ قوه آغاجه ده برخانغه دایته برونده بر پیاده بلوک د نغیلی فوبونک شمال فریبنده ۲۰ چاره نرهه آیدلګی بیلیدلی شد .

بوره جوړه شمالنده : بوګیه نوره الحضار سلونک طبیعه دوشمه رغنی آکلاوی اونده تدابیر اتخاذ ایدلشدر

۳- سنګر ۲ خونه : دوه (۲۷/۱۱/۱۴) ۲۰ چا اولده دشمنان برطاوب پیاده دایی جبل طبنده دکیه مفرزه سی باره دانچی استفاضه ایدیلیرلی بوراده کی بوراری بلوکزه توقف ایتمه و باره دانچی یه کوندریلمه بر سواری آوغزل مقابله سیله دشمه جوړلی شمالنه چکیلګه مجبور ایدلشدر . دشمه جوړلی شرقنه لی دکوهنی باقیشه دیرلی مخابره سنک افاده سنه نظاً دوکوره فرقه حصاره مفرزه شوندر فرقه طی محاوطه دشمنان برغی فرقه سی ، آیا زیه جوانچ اوه اوچنجی فرقه سی ، نهیدغا زیره بدغی فرقه سی دارسه . طغوز نجی ، اونجی واوه برغی دشمه فرقه لری بیوک جوړه اوزرنده دوملی بکاره طوغری گلمه ایتمه .

اسیاسی استفاضه لی گشت قوماندانی ۲۷/۱۱/۱۴ ده چاطاورن قوبنه برطاوبرلمه دا سیاسی جنوبه مشرفیسنده بزیلدکال اردوگاه یولنده بغی بیلدیرمشدر .

۴- آغبوه جوړ سنده : سلونت واړه :

۲۷/۱۱/۱۴ کیجه سی ۲۰ چا اولده . سویلوه کوی قوبنده کی دشمه سیرلرنده پیاده آتشی ایدیلمشدر .

۵- بوتاپور ۲۷/۱۱/۱۴ چا صکره ده باسه قوماندانلغه دارکاه جوړ محیه رباسنه عرضه ایدیلمشدر .

قوب جوړ سی قوماندانی

عصمت

ارکان حرب محکمه ، لغزه ، صادقه

۲۷/۱۱/۱۴

مرکز

Vesika No. 1334

Ankara
18/11/37

Müdafaai Milliye Vekâletine - Tezkere
Garp Cephesi Kumandanlığına - Şifre
Mirliva Yakup Şevki Paşa Hazretlerine - Tezkere

1. Garp cephesinde bulunan kıtaatın Garp cephesi kumandanlığı emrinde olarak iki ordu halinde tertip ve idaresi tensip edilmiştir. Menzil hidemat-ı umumiyesi cephe kumandanlığınca tedvir edilecektir.

2. İkinci Ordunun kumandanlığına Mirliva Yakup Şevki Paşa Hazretleri tayin olunmuştur.

3. İkinci Ordu karargâhı Garp cephesince Müdafaai Milliye vekaletiyle muhabere edilerek teşkil edilecektir.

4. Müdafaai Milliye Vekâleti, Garp Cephesi Kumandanlığına ve Mirliva Yakup Şevki Paşa Hazretlerine tebliğ edilmiştir.

Fevzi

Başkumandan
M. Kemal

Dolap No. 27
Göz No. 2
Dosya No. 7
Klasör No. 1579

Vesika No. 1334

كتابخانه مجلس شورای ملی
شعبه

نمره : مدافعه بدوکالت بایله

نمره : غربجه محافظه مدافعه

نمره : برلنده بیضه شوفیاتی حضرتلری بایله

انقره
۲۷/۱۱/۱۸

۱ - غربجه سرحد قوماندانلغنده غربجه محافظه مدافعه‌سی ولدقه

ایکی اردو حالده ترتیب و اداره‌سی تسنیه ایدلمشدر -

بو حال مدافعات عمومیه‌سی قوماندانلغنی تدویر ایدیلمکده -

۲ - ایکنجی اردونک قوماندانلغنه مولا بعضیت شوفی پاشا حضرتلری

تعیین اولنمشدر -

۳ - ایکنجی اردونک غربجه محافظه مدافعه‌سی کلیتی

تشکیل ایدیلمکده -

۴ - مدافعه بدوکالتی ، غربجه محافظه قوماندانلغنه مولا بعضیت شوفی

پاشا حضرتلری تبلیغ ایدلمشدر -

قومندان

Vesika No. 1335

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Erkanıharbiye-i Umumiye Riyaseti
Şube 1
490

28/11/37 Harp Raporudur.

1. Kocaeli Grubu Cephesinde : Yalova mıntıkasında Pazarköy şimalindeki 700 rakımlı tepeden ilerlemek isteyen düşman keşif kolu ateşimizle tart edilmiştir. Köprühisar civarındaki düşman topçuları cephemize tesirsiz ateş açmışlardır.

2. Prsuk mıntıkasında : Nehrin şimalinde piyade ve makineli tüfek ateşi teati edilmiş,Türkmen tepedeki düşman topçusu gece ve gündüz mevaziimize iki yüzü mütecaviz mermi atmışsa da bir tesir yapamamıştır. Kızılcaören ve şimaline taarruz eden düşmanın bir piyade bölüğü tard edilmiştir. Nehrin cenubunda düşmanın mevzi dahilinde bazı küçük kıtaatının harekatı görülmüş ve Sarıkavak istikametinden Kansızoğlu'na ilerleyen düşmanın bir piyade,bir süvari bölüğü ateğimizle rıcata mecbur edilmiştir. Bugün bir düşman tayyaresi Porsuk cenubunda Sakarya'ya kadar olan mıntıkada keşfiyatta bulunmuştur.

3. Afyon mıntıkasında : Bermutat tahkimatla meşgul olmuştur. Öğleden evvel iki düşman tayyaresi Afyon civarında keşfiyatta bulunmuş ve öğleden sonra diğer iki tayyaresinin Kalecik'den şarka gittiği badehu Afyon'a avdet ettigi görülmüştür. Bir düşman tayyaresi de Bayat üzerine gelerek tesirsiz birkaç bomba atmış ve şimal istikametine gitmiştir.

22/11/37 gecesi Karacaaslan cenubu garbisindeki düşmana baskın yapan süvarilerimiz bir düşman takımını firara mecbur etmiştir.

4. Çal mıntıkasında : 27/11/37 de Bağırlı civarından Menderes şarkına geçerek ilerleyen düşmanın üç piyade bölüğü mukabil taarruzumuzla Menderes sağ sahiline çekilmeye mecbur edilmiş ve düşman çekilirken Bağırlı köprüsünü yakmıştır. Şeyhelvan dağının hemen cenubu garbisindeki tepe gerisinde toplu bulunduğu görülen bir düşman taburuna tarafımızdan müessir topçu ateşi yapılmıştır. Saat 04 50 sonrada iki yüz kadar düşman piyadesi Şapçılar'daki bölüğümüze taarruz etmişse de neticeden henüz haber alınmamıştır. Öğleden evvel cenuptan gelen bir düşman tayyaresi Çal üzerinde dolaştıktan sonra Menderes vadisini takiben garba gitmiştir.

5. Sarayköy mıntıkasında : Düşman Menderes üzerindeki tahta köprüyü tamir etmek istemişse de ateşle mümanaat edilmistir.

6. Aydın mıntıkasında : 25/11/37 de Kuşadası limanına gelen bir İtalyan nakliye gemisinden sunufu muhtelifeye mensup altı yüz neferle bir miktar İtalyan eşya-yı askeriyesi ihraç edilmiştir.

7. 28/11/37 ye ait işbu rapor 29/11/37 de makamat-ı lâzimeye yazılmıştır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
Fevzi

Dolap No. 27 Dosya No. 17
Göz No. 2 Klasör No. 1581

Vesika No. 1335

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Erkanıharbiye-i Umumiye Riyaseti
Şube 1
490

28/11/37 Harp Raporudur.

1. Kocaeli Grubu Cephesinde : Yalova mıntıkasında Pazarköy şimalindeki 700 rakımlı tepeden ilerlemek isteyen düşman keşif kolu ateşimizle tart edilmiştir. Köprühisar civarındaki düşman topçuları cephemize tesirsiz ateş açmışlardır.

2. Prsuk mıntıkasında : Nehrin şimalinde piyade ve makineli tüfek ateşi teati edilmiş,Türkmen tepedeki düşman topçusu gece ve gündüz mevaziimize iki yüzü mütecaviz mermi atmışsa da bir tesir yapamamıştır. Kızılcaören ve şimaline taarruz eden düşmanın bir piyade bölüğü tard edilmiştir. Nehrin cenubunda düşmanın mevzi dahilinde bazı küçük kıtaatının harekatı görülmüş ve Sarıkavak istikametinden Kansızoğlu'na ilerleyen düşmanın bir piyade,bir süvari bölüğü ateğimizle rıcata mecbur edilmiştir. Bugün bir düşman tayyaresi Porsuk cenubunda Sakarya'ya kadar olan mıntıkada keşfiyatta bulunmuştur.

3. Afyon mıntıkasında : Bermutat tahkimatla meşgul olmuştur. Öğleden evvel iki düşman tayyaresi Afyon civarında keşfiyatta bulunmuş ve öğleden sonra diğer iki tayyaresinin Kalecik'den şarka gittiği badehu Afyon'a avdet ettigi görülmüştür. Bir düşman tayyaresi de Bayat üzerine gelerek tesirsiz birkaç bomba atmış ve şimal istikametine gitmiştir.

22/11/37 gecesi Karacaaslan cenubu garbisindeki düşmana baskın yapan süvarilerimiz bir düşman takımını firara mecbur etmiştir.

4. Çal mıntıkasında : 27/11/37 de Bağırlı civarından Menderes şarkına geçerek ilerleyen düşmanın üç piyade bölüğü mukabil taarruzumuzla Menderes sağ sahiline çekilmeye mecbur edilmiş ve düşman çekilirken Bağırlı köprüsünü yakmıştır. Şeyhelvan dağının hemen cenubu garbisindeki tepe gerisinde toplu bulunduğu görülen bir düşman taburuna tarafımızdan müessir topçu ateşi yapılmıştır. Saat 04 50 sonrada iki yüz kadar düşman piyadesi Şapçılar'daki bölüğümüze taarruz etmişse de neticeden henüz haber alınmamıştır. Öğleden evvel cenuptan gelen bir düşman tayyaresi Çal üzerinde dolaştıktan sonra Menderes vadisini takiben garba gitmiştir.

5. Sarayköy mıntıkasında : Düşman Menderes üzerindeki tahta köprüyü tamir etmek istemişse de ateşle mümanaat edilmistir.

6. Aydın mıntıkasında : 25/11/37 de Kuşadası limanına gelen bir İtalyan nakliye gemisinden sunufu muhtelifeye mensup altı yüz neferle bir miktar İtalyan eşya-yı askeriyesi ihraç edilmiştir.

7. 28/11/37 ye ait işbu rapor 29/11/37 de makamat-ı lâzimeye yazılmıştır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
Fevzi

Dolap No. 27 Dosya No. 17
Göz No. 2 Klasör No. 1581

Vesika No. 1335

غرب جبهه‌سی قوماندانلغی
ارکان حربیه ریاستی
شعبه
٤٦٠

۲۸ / ۱۱ / ۳۷ حرب راپوریدر .

۱- قوجه‌ایلی غروپ جبهه‌سنده : یالووه منطقه‌سنده یالاقوای [illegible] برکیلان ایله بر دشمن قوتی
آتشلرله طرد ایدلمشدر . کوربجار حوالیسنده‌کی دشمن طرفندن جبهه‌مزه تأثیرسز آتش اچلمشدر .

۲- بوزیوک منطقه‌سنده : [illegible] دشمن طرفندن بیجه [illegible]
[illegible] . قرطل [illegible] دشمنک [illegible] برپیاده
بلوکی طرد ایدلمشدر . [illegible] دشمنک موقع داخلنده [illegible] قطعاتک [illegible] استحکام [illegible]
[illegible] دشمنک پیاده و سواری بلوکی [illegible] رجعته مجبور ایدلمشدر .
[illegible] بر دشمن طیاره‌سی بوزیوک [illegible] اوچقده [illegible] بولنمشدر .

۳- آفیون منطقه‌سنده : [illegible] مشغول اولنمشدر . [illegible] ایکی دشمن طیاره‌سی آفیون حوالیسنده [illegible] بولنمشدر
دیگر ایکی طیاره‌سنک [illegible] بعده آفیون [illegible] کورلمشدر . بر دشمن [illegible] بایات [illegible]
[illegible] دشمن منطقه‌سنده [illegible] .
۲۷ / ۱۱ / ۳۷ [illegible] دشمن [illegible] بایات [illegible] .

٤- [illegible] منطقه‌سنده : ۲۷ / ۱۱ / ۳۷ ده [illegible] دشمنک [illegible] پیاده [illegible]
[illegible] دشمن [illegible] کورلمشدر . [illegible]
[illegible] دشمن پیاده‌سی [illegible] .
[illegible] .
[illegible] .

٥- [illegible] منطقه‌سنده : دشمن [illegible] محافظه ایدلمشدر .

٦- ۳ نجی بیجه منطقه‌سنده : ۲۷ / ۱۱ / ۳۷ ده [illegible]
افراز ایدلمشدر .

۷- ۲۷ / ۱۱ / ۳۷ [illegible] ۲۸ / ۱۱ / ۳۷ ده [illegible] .

[illegible]
نوری

اصلنه مطابقدر . ۲۸ / ۱۱ / ۳۷
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Vesika No. 1336

Mahalli keşidesi : Birinci Ordu
Tarih : 30/11/37
Vurudu : 1/12/Minh
Hal eden : B

Şifre halli
Zata Mahsustur.

Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine
Bir sureti Başkumandanlığa verilmiştir. 2/Minh

1. Birinci Süvari Fırkası, İkinci Kolordu, Sekizinci; On altıncı ve On yedinci Piyade Fırkaları Başkumandanlığın 19/11/37 tarihli emirleri mucibince Yakup Şevki Paşa Hazretlerinin kumandasında teşkil kılınan İkinci Ordu Kumandanlığına raptedilmişlerdir. İkinci Ordu Kumandanlığı Cephe Kumandanlığına merbuttur. Kıtaatı mezkûre 1-2/kânunuevvel/37 nısfülleylden itibaren İkinci Ordu emrine gireceklerdir. Birinci, Dördüncü ve Beşinci Kolordularla Altıncı ve On dördüncü Piyade Fırkaları Birinci Ordu emrinde kalacaklardır. Üçüncü Kolordu ve Kocaeli Grubu kemakân cephe emrindedir.

2. Birinci Ordu karargâhı Çay'da, İkinci Ordu karargâhı Bolvadin'de teessüs edecektir. Üçüncü Kolordu karargâhı Sivrihisar'da, Kocaeli Grubu Karargâhı Geyve'de kalacaklardır.

3. Birinci Ordu Dördüncü Kolorduyu kâmilen Akarçay'ın cenubuna alacaktır. Bunu müteakip İkinci Ordu 16 ve 17 nci Fırkaları Bolvadin şarkına celbedecektir. Cephe ağır topçu alayı Akşehir gölü garbinde Bağıdyan mıntıkasına naklolunmaktadır.

4. Piribeyli, Paymeli, Sığırcık, Bağlıca, Akhisar, Bardakçı, Cevizli, Virancık (YKSAY) Türkmendağı 2 nci Ordunun şimal hududunu ve Akşehir gölünden itibaren Akarçay, Fallar çayı, Gaziköy, Balçıkhisar, Kamalar dağı, Karadere yazısı, Teke yaylası, Kalecik tepesi, sekerli, Balmahmut hattı Birinci ve İkinci Ordular arasında hattı fasıl teşkil eder. Kamalar dağı harita üzerindeki Karadirek yazısı Birinci Orduya ve diğer mevaki İkinci Orduya aittir.

5. Menzil müfettişlikleri kemakân cepheye merbutturlar. İkinci Ordunun iaşe, ikmal ve menzil hidematı şimdilik cephe kumandanlığınca tanzim ve idame olunacaktır.

6. Birinci ve İkinci Ordu Kumandanlıklarına tahriren, Üçüncü Kolordu ve Kocaeli Grubu K., Garbı Anadolu menzil müfettişliğine Birinci Süvari Fırkası K. ve 16 nci, 17 nci Fırkalara zata mahsus olarak yazılmış, berayı malûmat Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İsmet

Dolap No. 27
Göz No. 2
Dosya No. 8
Klasör No.1579

Vesika No. 1336

متعرجلی ذاتیه محفوظ -
عدد

ایکنجه جبهه عمومیه ریاستنه

تاریخ : ۲۷/۱۱/۲۰
عدد : ۱۶۱
جواب : [illegible]

[illegible]

— بر سواری قزلر ایچون قول اردو سنجاغی ، اوچ آلتمجی و اوچ بر بچی پیاده قزلری باشچه قوماندانلر ۲۹/۱۱/۲۷ تاریخلی امرلری موجبنجه مقصود مرکزیه باشلاری حاضرلنمک اوزره سنده تشکیل ملتانه ایچون اردو قوماندانلغنه ربط ایلمشلردر — ایچون اردو قوماندانلغی جهتدن قوماندانلغه مربوط قطعات مذکوره ۲/۱ فوجه ۲۷ نصف الیله به اعتبارا ایچون اردو امرینه لبیه چکلردر .

بر نجی و دوردنجی قول اردولرله آلتمجی و ۱۶ نجی پیاده قزلری بر نجی اردو امرینه قالاجقلردر — ۲ نجی فلا اردو و خوجه ایلی طرفنده کاکامه جهتنده امرینده در .

۲ — بر نجی اردو قراماهی ایکنجی اردو قراماهی بولوادینده تأسیس ایدیلکده — ایچون قول اردو قراماهی سیرچیلاره خوجه ایلی قزلری قراماهی کیره قالاجقلردر .

۳ — بر نجی اردو دوردنجی قول اردو ایله ۱۶ نجی آقارچایلر جنوبنه آلاجقدر — برنجی صفاف ایچون اردو ۱۶ و ۱۷ نجی فرقه لری بولوادیه شرقه جلب ایدیلکده — جبه امیر طوبجی آلوی آقشهر کولی غرجنده باغه یانه سطحه سنه نقل اولنمشدر .

۴ — پیری بکلی ، یایلی ، صغیرجه ، باغلیجه ، آقچصار ، بازارجق ، جوبرلی ، دیرنجه ایچون اردو ، ای تورکمه طاغی ، بر نجی اردونک شمال جنوبنده آقشهر کولنده ایتیاه آقارچایلر قاللارنده ، غازی کوی ، بالجه حصار ، قاره لر طاغی قره دیرك یازیسی ، نکه یایله سی قلعه تپه سی سکری بالامحمود خطی بر نجی و ایکنجی اردولر آراسنده خط فاصل تشکیل ایدر — قاره لر طاغی وریطه اورته کی قره دیرك یازیسی بر نجی اردویه و دیکر مواقع ایکنجی اردویه عائددر .

۵ — منزل تشکیلاتی کاکامه جهتیه مربوطدر . ایکنجی اردونک اعاشه اکمال منزل خدماتی تیریلدجه قوماندانلغنجه تنظیم و اداره اولنه جقدر .

۶ — بر نجی و ایکنجی اردو قوماندانلغنه تحریراً ایچون قول اردو و قوجه ایلی قزلری قره غرب آناطولی منزل مفتشلکه بر کی سرا قزلری قره ۱۷۲۶ نفر ذات مخصوص اولارق یازیسنه مراجعت ایلمشدر .

غرب جبهه سی قره
عصمت

Vesika No. 1337

ترابیه بیوک مت بنای
ارکان حربیه عمومیه ریاستی
۱
سیه
۹۰۴

۲۲/۱۲/۶۷ تاریخ راپورده .

۱ـ قوه‌لری طرفدن جهتنده : باغچه منطقه‌سنده دشمن تاریه‌یه تدریجاً تحکیم متصور در .

۲ـ آکشهر منطقه‌سنده : یوکسکلر مشغوله ۲۲/۱۲/۶۷ یکوسی طرفنه‌دن هجوم ایدیلدی . مکرر دیوبا آتشی اولمه‌سه دشمن طوبجیسی مواضعه تأثیرسز رفاع حرب آتشدر .

آدابه استقامتده حرکت ایدن دشمن برجولری پیاده و برجولری سواری بیلنه اولمه قره کوپه کوچه وزوال چکره قره استقامتده آدابه‌نه طوغره ایلریه‌مکده ایسه‌لر دشمن برجولری پیاده و اللی قدر سواری‌سی ایله اجری قره‌قولاق فرا دشمنه حمله اولنمشدر .

۳ـ آغچه منطقه‌سنده : آغچه‌یه قدر دوه‌لرلی برجولر کیلوقره قدر جنوب غربیسنده‌کی اولیانه جوارینه کیه‌رک قوزلر دشمن نوبجیلری آرسنده حمله اولنمش و بیلنیر استقامتده کیه‌رک قوزلر بوکوکیه‌ری بر آنجا اختیار قادینلر برلکده حاضر کیه‌کوره‌سه دکوره سکز بوز قدر دشمن نوبجیلری کنف قوزلر تأسیس آتشدر .

۴ـ جاق منطقه‌سنده : دشمن تحکیمات متصور اولمه و آیه‌یه منطقه‌سنده بر قره‌قولاقه قدر ایلریه دشمن طرد ایلنمشدر .

سوکه‌نک اوچ کیلومتره قدر شمالی شرقیسنده‌کی حوزه‌لی داوزولی کوپری ایچرسنده دشمن اسلام اهالی جالیشیره رهبر یاپقده اولدیغی بلیرلنمشدر .

۵ـ بکاره آغچه‌ده آکشهر دشمن استقامتنه بر ترده حرکت ایتمشدر .

ارکان حربیه عمومیه رئیسی
فوزی

اصله مطابقدر . ۲۲/۱۲/۶۷
حرکات شعبه‌سی مدیر معاونی
بیکباشی

Vesika No. 1338

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Müdafaai Milliye Vekâleti
Harbiye Encümeni
Aded
Mükerrer: 1

Rus Sovyet Hükümeti;Ankara Sefiri
Mösyü Aralof Cenaplarına

Geçenlerde Başkumandan Paşa Hazretleriyle vuku bulan mülâkatta " Samsun-Çorum-Yahşihan " yolunun fenalığı ve bu yol üzerindeki malzeme-i askeriye nakliyatının gerek " Arkadaş Fronza " ve gerek zatıaliniz üzerinde su-i tesir bırakacak bir halde görülmüş olması münasebetiyle mezkûr yolun üzerine dekovil ferşinin bir muavenet-i askeriye ve müveddetkarane olmak üzere Rus Hükümeti tarafından yaptırılması mümkün olacağı beyan buyrulmustu. Rusya ile Türkiye arasında hem nakliyat-ı askeriyeyi tesriî ve hem de hükümeteyn beyninde mevcut müveddeti tarsin edecek ve bizce kıymeti pek büyük bir hediye olan bu muavenete suret-i mahsusada arz-ı teşekkürle beraber yolun inşası için lüzum görülecek amele taburlarının mahalli ameliyata sevkolunmaya başlandığını arz eylerim. Rusyadan icap eden mütehassıslarla malzemenin hemen Samsun'a celbine tevessül buyrulmasını rica ve bu vesileyle takdim-i müveddet eylerim.

7 şubat 338

Müdafaai Milliye Vekili
İmza

Dolap No. 23
Göz No. 3
Dosya No. 14
KlasörNo.1387

Vesika No. 1338

تورکیه بیوك ملت مجلسی
مدافعهٔ ملیه وکالتی
[illegible]
صباحی
عدد
مخصوص: ۱

روسیه شورالر حکومتی نك آنقره سفیری

موسیو آرالوف جنابلرینه

گچنلرده مابین قوماندانلرمز یاك خلقلریله دوقوشدقلری مقالده. عساکریه - موروم -
تعقیبلرنده. بولنمقلغی و بولوك اوزرنده [illegible] ترك [illegible]
آرقه سنه قرونوزا. وکرك ذنیلکلرلر اوزرنده نفوذ تأثیر برقه نظیر بولده گوروله
اولدی مناسبتیله مذکور بولوك اوزرنده قوماندانلق قرشولق بر معاونت عسکریه ده بولونلمز
اوله اوزرنده روسیه حکومتی فرقه نظیرنده برلیکلرده اولدیغی بیانه بولنمش ایدی.
روسیه فورلیا آره سنده هم تعلیمات عسکریه تشریع وهم ده حکومتیه بنزده موجود
[illegible] ترجیحیه ده حیث وزرو قیمتلی بیك بولوك برحدیه اوتو بو معاونته صورتی
خصوصه ده عرضه تشکرله بزبر بولوك انشاسی بجوزه لزوم گورولدیکی محمد قطیوارلرینی
[illegible] بیانه موجود اولمقده
باشلادیغی عرض ایدرم و سیدیده ابجابنه نیله تحقیقاتلری مالزمه نك حمایه عنایتی
جنابكزه توسیع سورلمنی رجا و بو وسیله ایله تقدیم مودت ایدرم

۷ شباط ۳۸

... مدافعهٔ ملیه وکیلی

Vesika No. 1339

Türkiye Büyük Millet Meclisi acizlerini Hariciye Vekâletine intihap ve tayin etmiş olduğundan Garp Cephesi Kumandanlığım hitam bulmuştur. İki sene evvel deruhte ettiğim zamandan itibaren Garp Cephesi Kumandanlığı gittikçe artan müşkilât içinde memleketin hayatiyetine kati-yüt tesir bir ehimmiyet-i şamile kazanmıştı. Vatanın metalibine kifayet etmek için arkadaşlarımla beraber hiç bir kayd-ı şahsiye tabi olmaksızın geçirdiğim günleri heyecan ile ve tesliyetbahş bir istirahat-ı vicdan ile derhatır edeceğim.

Kumanda ettiğim en genç neferden en yaslı kumandan arkadaşlarıma kadar reşmi ve hususı münasebatımda vazife ve mükellefiyetlerime hakiki bir takayyüd ile itina eyledim. Garp Cephesinde zabitan ve kumandanlar arasındaki muhabbet ve samimiyet daime misal olarak gösterilecektir. Kumandanlığım esnasında tahaşşüdünü ikmal etmis bir düşman ordusu karşısında vasıtasız bulunduğumuz günlerde dahi galip ve muzaffer olmaktan başka hayat çaresi olmadığına itikat etmek ve taht-ı emrime verilmis olanların muhti ve nakâfi olanından dahi istifade yolunu bulmak için sebat ve tahammül eylemek ve bunların ikisinden dahi mühim olmak üzer amirlerime mutlak bir itimat ve emniyet ve hakiki bir muhabbet ve merbutiyet beslemek şiarım olmuştur.

İki sene evvel vazife başında bulduğum ve o zamandan beri bir tehacüm-ü vatanperverane ile Garp Cephesine koştuklarını gördüğüm asker ve zabir arkadaşlarımdan bir çoğu bugün toprak altındadır. İstiklâl ve müdafaa-i vatan mefkuresini sevk ve idareme hulus-u kalble tevdi ederek bu uğurda en aziz şeylerini feda etmiş olan şehitleri, Orduların huzurunda en samimi bir huşu ile ve Fatihalarla yadeyliyorum. Şehitlerin kumandan ruhu üzerindeki kutsî ve amansız tesirleri benim üzerimde bir an fasıla bulmadı. Bu tesirati hasılat-ı mesai ile mütemadiyen teşfiye etmeye çalıştım. Ve mütemadiyen teşfiye etmeye çalışacağım.

Aziz arkadaşlarım, Garp Cephesi Orduları milletimizin büyük eseridir. Vatanımızın şimdiye kadar halası onlarla temin edildi. Fakat asıl atiyen temin-i mevcudiyeti onlarla kaim olacaktır. Bu dakikayı rehber-i harekât ittihaz etmiş olan Garp Cephesi Ordularının kumanda heyet-i aliyesi vatanımızın temelini teşkil ediyorlar.

Tatil-i muhasamat ile başlayan ve halve intacı benim naçiz omuzlarıma tevdi olunan mesai-i siyasiyenin de bir tek vasıta-i muvaffakiyeti ancak Garp Cephesi Ordularının heybet ve kuvveti olabilir. Bu orduların sabık kumandanı onları tanımaktan iktibas edeceği maddî ve manevî kuvvetle, milletin metalib-i siyasiyesini neticeye irsale çalışacaktır.

Türk tarihinin birinci İnönü, Kütahya İkinci İnönü, Sakarya Afyon-Dumlupınar, İzmir-Bursa ve Mudanya kelimeleriyle icmal onunabilen heyecanlı bir devrinde serefimizi ve kanımızı birbirine rabtettiğimiz bütün asker ve zabit ve kumandan arkadaşlarıma muhabbet ve minnetlerle ayrı ayrı teşekkür ve veda ederim. 28 Teşrinievvel 338

Ferik
İsmet

Dolap No. 30
Göz No. 3
Dosya No. 22
Klasör No.1737

Vesika No. 1339

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

٢٤٧٠

١٦ [illegible]

[illegible]

[illegible]